

Miljödepartementet
Fredsgatan 6
103 33 Stockholm

Yttrande angående paus av omprövning för moderna miljövillkor Ärendenummer 15539-2022-1

Bakgrund

Miljödepartementet har bett Länsstyrelsen i Norrbottens län, tillika Vattenmyndigheten i Bottenvikens vattendistrikt, att lämna synpunkter på promemorian avseende en paus av omprövning för moderna miljövillkor.

Regeringen föreslår en paus av omprövningen av moderna miljövillkor till följd av den förändrade situationen på elmarknaden och behovet av att säkra ett robust energisystem som förmår att snabbt svara upp mot förändrade behov. Pausen ska ge tid till att kartlägga effekterna av genomförda prövningar och behov hos nuvarande elsystem för att bibehålla sin stabilitet.

Vattenmyndighetens bedömning

Vattenmyndigheten har gått igenom promemoria M2022/02251, paus av omprövning för moderna miljövillkor och finner följande.

Ny kunskap

Vattenmyndigheten Bottenviken anser att en paus av omprövningen för moderna miljövillkor på ett år är lämplig om den leder till att bättre underlag kan tas fram på nationell nivå gällande miljöåtgärders påverkan på vattenkraftens förmågor. Innan det är klarlagt vem som ska genomföra analysen som aviseras och vad den mer konkret ska resultera i, är det svårt att bedöma konsekvenserna av en paus fullt ut.

Om regeringen anser att HARO-värden och energimyndighetens rapport om vattenkraftens reglerbidrag och värde för elsystemet inte ger vattenmyndigheterna tillräcklig information för att göra en adekvat avvägning i normsättningen avseende vattenkraftens förmågor bör tiden och resurser läggas på att analysera NAP:ens påverkan på elsystemet på nationell-, elområdes- och avrinningsområdesnivå. Ett sådant underlag skulle kunna leda till att vattenmyndigheterna kan värna vattenkraftens förmågor på ett än mer ändamålsenligt sätt i processen med att se över miljö kvalitetsnormer. Svenska kraftnät är den myndighet som har ansvar och expertis i denna fråga och bör därför vara ansvarig för framtagandet av en sådan analys. Vattenmyndigheternas samarbete med Svenska kraftnät skulle kunna vara en del av det uppdraget.

Viktigt att poängtera är om regeringen har för avsikt att nytt underlag och/eller vägledningar som ska användas i normsättningen ska tas fram behöver dessa komma

Länstyrelsen
Norrbotten

YTTRANDE

2 (3)

Datum

Diarienummer

2022-12-19

537-15539-
2022-1

tidigt nästa år för att kunna användas i normsättningsprocessen för provningsgrupperna 2024.

En paus skulle även ge Länstyrelsen Norrbotten möjlighet att slutföra uppdateringen av bevarandeplanerna för Piteälven och Åbyälven. Dessa planer är viktiga underlag för att säkerställa att natura2000 kan beaktas på ett adekvat sätt i översynen av miljökvalitetsnormerna. Gällande natura2000 vill Vattenmyndigheten Bottenviken vidare påpeka att dagens HARO-värden inte är helt anpassade för att kunna ta hänsyn till natura2000, då strängaste kravet gäller. Om regeringen har för avsikt att se över HARO-värdena är det viktigt att dessa planeringsmål inte minskas då det redan med gällande HARO-värden är svårt att nå Sveriges åtaganden enligt art- och habitatsdirektivet.

Resurser

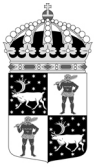
Vattenmyndigheten ser positivt på att länsstyrelsernas samverkansprocesser och framtagande av underlag, samt vattenmyndigheternas översyn av miljökvalitetsnormerna ska fortgå trots paus. Vattenmyndigheten Bottenviken vill dock uppmärksamma att det är viktigt att det fortsatta uppdraget också innebär fortsatta resurser, dvs. att de medel (70 Mkr) som fördelats mellan länen tidigare år även kommer för arbetet under pausen. Annars kan inte den kompetens som byggts upp inom myndigheterna bibehållas. Personal har rekryterats och utbildats under flera år och då vi vet att den här typen av kompetens och erfarenhet är svår att finna så skulle det ta lång tid (flera år) att starta upp processen igen även om medlen kommer tillbaka

Länstyrelserna har en mycket viktig roll i att både ta fram och sammanställa kunskapsunderlag för att underlätta provningarna och säkra att rätt avvägningar kan göras av vattenmyndigheterna i översynen av miljökvalitetsnormerna.

Pausens möjlighet att avhjälpa situationer med hög efterfrågan på el och höga elpriser

Vattenmyndigheten Bottenviken uppfattar av promemorian att pausen åtminstone delvis motiveras av den energikris med höga elpriser som Sverige idag befinner sig i. Det är viktigt att vara medveten om att det inte är den nationella planen (NAP) som lett till den situation som vi idag ser på elmarknaden, då de mycket få tillstånd som hittills prövats inte hunnit leda till några faktiska miljöåtgärder. Vidare, som även beskrivs i promemorian, så är det rimligt att anta att även om NAP leder till mindre produktionsförluster till följd av miljöåtgärder i framtiden, så kommer även planen leda till att kraftbolag investerar i ny teknik med större effekt, vilket försenas vid en paus. I termer av prishöjningar så visar vidare Svenska kraftnäts långsiktiga marknadsanalys att skillnaden mellan framtida elpriser, med och utan en miljöåtgärdsomfattning i enlighet med NAP (1,5 TWh) är marginell. Svaret på att lösa situationer som den som råder på elmarknaden just nu avhjälpas därför inte i någon större utsträckning av en paus av NAP eller minskat miljöåtgärdsgenomförande.

Gällande den analys av effekterna på elsystemet av hittills genomförda omprovningar som beskrivs i promemorian så är det viktigt att förstå att dessa provningsgrupper har bestått av mindre kraftverk med mycket begränsad reglerförmåga, och att valen för verksamhetsutövare att i vissa fall avveckla mindre kraftverk sannolikt skulle ha skett

Länsstyrelsen
Norrbotten

YTTRANDE

Datum

2022-12-19

Diarienummer

537-15539-
2022-1

3 (3)

även utan NAP. Resultaten av en sådan kartläggning är därmed inte representativ för vad som kommer att ske i senare prövningsgrupper.

Effekter på miljön

För miljön så innebär pausen att de miljöförbättrande åtgärder som följer av de enskilda prövningarna senareläggs. En kortare paus har kanske inte en någon stor effekt på miljön, men en eventuell längre förskjutning av tidsplanen kan behöva åtföljas av en omprioritering så att prövningsområden med tidskritiskt skyddsvärda arter eller arttyper prioriteras, exempelvis Gullspångslaxen som också har skydd enligt Natura 2000 lagstiftningen. Moderna miljövillkor är en förutsättning för att flera arter och populationer på sikt ska kunna överleva.

Vattenmyndigheten i Bottenviken har inga övriga synpunkter i ärendet.

Sammanfattning av yttrandet

Förbättrad kunskap, underlag och analys krävs för att lösa ut de frågor som regeringen lyfter. Innan vi vet mer om vad pausen kommer att innebära är det svårt att bedöma konsekvenserna. En kortare paus på ett år som föreslås kan vara lämplig om den leder till att bättre underlag på nationell nivå kan tas fram avseende påverkan på vattenkraftens förmågor till följd av miljöåtgärder.

Under en paus behöver vattenmyndigheternas översyn av normer och länsstyrelsernas arbete med samverkan och framtagande av underlag fortsätta, det är därför viktigt att de resurser som avsatts för NAP inte faller bort. En paus med förlorade medel till myndigheterna skulle sannolikt slå negativt på alla parter i processen och leda till större svårigheter att genomföra NAP.

Handläggning av ärendet

I handläggningen av detta ärende har Elin Spegel varit föredragande och landshövding Lotta Finstorp beslutande. I handläggningen har även vattenvårdsdirektör Johanna Söderasp medverkat.